

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 28ης Ιανουαρίου 2015*

«Προδικαστική παραπομπή — Κοινωνική πολιτική — Οδηγία 2000/78/ΕΚ — Ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία — Άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο α' — Άρθρο 6, παράγραφος 1 — Διάκριση λόγω ηλικίας — Εθνική ρύθμιση που εξαρτά τον συνυπολογισμό, για τον καθορισμό των αποδοχών, των προγενέστερων του 18ου έτους της ηλικίας περιόδων υπηρεσίας από επιμήκυνση των απαιτούμενων για τη μισθολογική προαγωγή χρονικών περιόδων — Δικαιολογητικός λόγος — Δυνατότητα επιτεύξεως του επιδιωκόμενου σκοπού — Δυνατότητα αμφισβήτησεως της επιμήκυνσεως των απαιτούμενων για τη μισθολογική προαγωγή χρονικών διαστημάτων»

Στην υπόθεση C-417/13,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Oberster Gerichtshof (Αυστρία) με απόφαση της 27ης Ιουνίου 2013, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 23 Ιουλίου 2013, στο πλαίσιο της δίκης

ÖBB Personenverkehr AG

κατά

Gotthard Starjakob,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta, πρόεδρο τμήματος, K. Lenaerts, αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του δεύτερου τμήματος, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (εισηγητή) και J. L. da Cruz Vilaça, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot

γραμματέας: A. Impellizzeri, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 15ης Μαΐου 2014,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο G. Starjakob, εκπροσωπούμενος από τον M. Orgler, Rechtsanwalt, και τον D. Rief,
- η ÖBB Personenverkehr AG, εκπροσωπούμενη από τον C. Wolf, Rechtsanwalt,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. Hesse,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους B.-R. Killmann και D. Martin,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 3ης Ιουλίου 2014,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) καθώς και των άρθρων 7, παράγραφος 1, 16 και 17 της οδηγίας 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (ΕΕ L 303, σ. 16).
- 2 Η υπό κρίση αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς μεταξύ του G. Starjakob και της ÖBB Personenverkehr AG (στο εξής: ÖBB) με αντικείμενο τη νομιμότητα του επαγγελματικού συστήματος αμοιβών που καθιέρωσε ο Αυστριακός νομοθέτης προκειμένου να εξαλείψει διάκριση λόγω ηλικίας.

Το νομικό πλαίσιο

Η οδηγία 2000/78

- 3 Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 2000/78, «σκοπός της [...] είναι η θέσπιση γενικού πλαισίου για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, ειδικών αναγκών, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας, προκειμένου να υλοποιηθεί η αρχή της ίσης μεταχείρισης στα κράτη μέλη».
- 4 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, η αρχή της ίσης μεταχείρισης σημαίνει την απουσία άμεσης ή έμμεσης διάκρισης για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1.

2. Για τον σκοπό της παραγράφου 1:

 - α) συντρέχει άμεση διάκριση όταν, για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1, ένα πρόσωπο υφίσταται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο σε ανάλογη κατάσταση ένα άλλο πρόσωπο·

[...]».
- 5 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της εν λόγω οδηγίας, αυτή εφαρμόζεται, εντός των ορίων των εξουσιών που απονέμονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε όλα τα πρόσωπα, στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων φορέων, όσον αφορά τις εργασιακές συνθήκες και τους όρους απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των όρων αμοιβής.

6 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της έκτης οδηγίας έχει ως εξής:

«Κατά παρέκκλιση εκ του άρθρου 2, παράγραφος 2, τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν ότι η λόγω ηλικίας διαφορετική μεταχείριση δεν συνιστά διάκριση εφόσον δικαιολογείται στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου αντικειμενικά και λογικά από έναν θεμιτό στόχο, ιδίως δε από θεμιτούς στόχους της πολιτικής στον τομέα της απασχόλησης, της αγοράς εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης, και εφόσον τα μέσα επίτευξης του στόχου αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία.

Αυτή η διαφορετική μεταχείριση μπορεί ιδίως να περιλαμβάνει:

- α) την καθιέρωση ειδικών συνθηκών για την πρόσβαση στην απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση, για την απασχόληση και την εργασία, συμπεριλαμβανομένων των όρων απόλυσης και αμοιβής, για τους νέους, τους ηλικιωμένους και τους εργαζομένους που συντηρούν άλλα πρόσωπα, προκειμένου να ευνοείται η επαγγελματική τους ένταξη ή να εξασφαλίζεται η προστασία τους,
- β) τον καθορισμό ελάχιστων όρων ηλικίας, επαγγελματικής επαγγελματική επαγγελματικής πείρας ή αρχαιότητας στην απασχόληση για την πρόσβαση στην απασχόληση ή σε ορισμένα πλεονεκτήματα που συνδέονται με την απασχόληση,

[...]».

7 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78 προβλέπει ότι, «[π]ροκειμένου να πραγματοποιηθεί η πλήρης ισότητα στην επαγγελματική ζωή, η αρχή της ίσης μεταχείρισης δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν ειδικά μέτρα με σκοπό την πρόληψη ή την αντιστάθμιση μειονεκτημάτων για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1».

8 Κατά το άρθρο 8, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας 2000/78, «[τ]α κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή να διατηρούν διατάξεις που είναι ευνοϊκότερες για την προστασία της αρχής της ίσης μεταχείρισης από αυτές που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία».

9 Το άρθρο 16, παράγραφος 1, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας προβλέπει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να καταργηθούν οι νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αντίθετες προς την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως.

10 Το άρθρο 17 της οδηγίας 2000/78, σχετικά με τις κυρώσεις, ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη καθορίζουν τους κανόνες επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση παραβίασης των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα εφαρμογής τους. Οι κυρώσεις, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν την καταβολή αποζημίωσης στο θύμα, πρέπει να είναι αποτελεσματικές, ανάλογες με την παράβαση και αποτρεπτικές. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν τις διατάξεις αυτές στην Επιτροπή το αργότερο στις 2 Δεκεμβρίου 2003 και κάθε μεταγενέστερη τροποποίησή τους, το συντομότερο δυνατόν».

Το αυστριακό δίκαιο

Ο νόμος περί ίσης μεταχειρίσεως

- 11 Η οδηγία 2000/78 μεταφέρθηκε στην Αυστρία με τον ομοσπονδιακό νόμο περί ίσης μεταχειρίσεως του 1993 (Gleichbehandlungsgesetz, *BGBI. I*, 66/2004, στο εξής: *GIBG*). Ο εν λόγω νόμος προβλέπει στο άρθρο 26, παράγραφος 2, τα εξής:

«Αν, λόγω της παραβιάσεως από τον εργοδότη της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως που κατοχυρώνεται στο άρθρο 17, παράγραφος 1, σημείο 2, εργαζόμενος ή εργαζομένη λαμβάνει για την ίδια εργασία ή για εργασία παρεμφερούς αξίας αμοιβή κατώτερη από την αμοιβή εργαζομένου ή εργαζομένης που δεν αποτελεί το αντικείμενο διακρίσεως στηριζόμενης σε ένα από τα κριτήρια του άρθρου 17, ο εν λόγω εργαζόμενος ή εργαζομένη έχει δικαίωμα στην καταβολή από τον εργοδότη της διαφοράς και σε αποζημίωση για την ηθική βλάβη που υπέστη.»

- 12 Το άρθρο 29, παράγραφος 1, του *GIBG* ορίζει τα εξής:

«Η προθεσμία για τη δικαστική επιδίωξη των αξιώσεων που απορρέουν από το άρθρο 26, παράγραφοι 1 και 5, είναι έξι μηνών. Η εν λόγω προθεσμία αρχίζει από την απόρριψη της υποψηφιότητας ή της μισθολογικής προαγωγής. Η προθεσμία για τη δικαστική επιδίωξη των αξιώσεων που απορρέουν από το άρθρο 26, παράγραφος 11, είναι ενός έτους. [...] Όσον αφορά τις αξιώσεις που απορρέουν από το άρθρο 26, παράγραφοι 2, 3, 4, 6, 8, 9 και 10 ισχύει η τριετής παραγραφή του άρθρου 1486 [του Αστικού Κώδικα (*Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*), στο εξής: *ABGB*] [...]».

Ο *ABGB*

- 13 Το άρθρο 1480 του *ABGB* διέπει την παραγραφή. Δυνάμει του εν λόγω άρθρου, «[ο]ι ληξιπρόθεσμες ετήσιες παροχές, ιδίως οι τόκοι, η διατροφή, οι παροχές με χαρακτήρα διατροφής, οι παροχές στους ανιόντες, η απόσβεση του κεφαλαίου μέσω προσυμφωνημένων ετήσιων δόσεων, παραγράφονται εντός τριετίας· το δικαίωμα αποσβέννυται λόγω μη ασκήσεως μετά από τριάντα έτη».
- 14 Το άρθρο 1486 του *ABGB*, με τίτλο «Ειδικές προθεσμίες παραγραφής», προβλέπει τα εξής:

«Παραγράφονται εντός τριών ετών: οι αξιώσεις

[...]

5. των εργαζομένων όσον αφορά την αμοιβή τους και την επιστροφή των δαπανών που απορρέουν από συμβάσεις εργασίας εργατών, εργαζομένων, οικιακών βοηθών και όλων των ιδιωτικών υπαλλήλων, καθώς και των εργοδοτών όσον αφορά παροχές σχετικές με τις προαναφερθείσες αξιώσεις οι οποίες χορηγούνται υπό τη μορφή προκαταβολής.

[...]»

Η κανονιστική πράξη του 1963 περί των αποδοχών των εργαζομένων στους σιδηροδρόμους

- 15 Οι εργαζόμενοι στους Αυστριακούς Σιδηροδρόμους που προσελήφθησαν έως την 31η Δεκεμβρίου 1995 εμπίπτουν στο καθεστώς μισθολογικής προαγωγής του άρθρου 3 της κανονιστικής πράξεως του 1963 περί των αποδοχών των εργαζομένων στους σιδηροδρόμους (*Bundesbahn–Besoldungsordnung* 1963, *BGBL.* 170/1963, στο εξής: *BO* του 1963), το οποίο προβλέπει:

«(1) Για τον υπολογισμό της ημερομηνίας αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή, θεωρείται ότι —εξαιρουμένων των προγενέστερων του 18ου έτους της ηλικίας περιόδων υπηρεσίας και υπό την επιφύλαξη των περιοριστικών διατάξεων των παραγράφων 4 έως 7— προηγούνται της ημερομηνίας προσλήψεως :

α) το σύνολο των διαλαμβανόμενων στην παράγραφο 2 περιόδων,

β) τα λοιπά χρονικά διαστήματα, κατά το ήμισυ.

(2) Κατά την παράγραφο 1, στοιχείο α', θεωρείται ότι προηγούνται της ημερομηνίας προσλήψεως:

1. η περίοδος απασχόλησεως που αντιστοιχεί τουλάχιστον στο ήμισυ του χρόνου εργασίας που προβλέπεται για τους εργαζόμενους με πλήρες ωράριο βάσει εργασιακής σχέσεως στους Αυστριακούς Σιδηροδρόμους [...].

[...]

(6) Απαγορεύεται να ληφθεί επανειλημμένως υπόψη το ίδιο χρονικό διάστημα —εξαιρουμένου του διπλού συνυπολογισμού που προβλέπει το άρθρο 32 της [κανονιστικής αποφάσεως του 1974 περί των αποδοχών των εργαζομένων στους σιδηροδρόμους (*Bundesbahn–Besoldungsordnung* 1974, *BGBL.* 263)]».

Ο ομοσπονδιακός νόμος για τους σιδηροδρόμους

- 16 Κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, εκδόθηκε ο ομοσπονδιακός νόμος για τους σιδηροδρόμους (*Bundesbahngesetz*, *BGBL.* I, 852/1992, στο εξής: *ÖBB-G*), ο οποίος τροποποιήθηκε με νόμο του 2011 (*BGBL.* I, στο εξής: νόμος του 2011). Ο νόμος αυτός τροποποίησε, μεταξύ άλλων, το σύστημα του άρθρου 3 της *BO* 1963. Το άρθρο του 53a του *ÖBB-G* ορίζει τα εξής:

«(1) Για τους υπαλλήλους και συνταξιούχους που εντάσσονται ή εντάχθηκαν στην υπηρεσία των αυστριακών σιδηροδρόμων (*ÖBB*) [...] έως την 31η Δεκεμβρίου 2004 και των οποίων η ατομική ημερομηνία αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή καθορίζεται ή καθορίσθηκε βάσει του άρθρου 3 της [*BO* του 1963], η ημερομηνία αυτή καθορίζεται εκ νέου κατόπιν κοινοποιήσεως των συνυπολογιστέων περιόδων υπηρεσίας, συμφώνως προς τις ακόλουθες διατάξεις:

1. Η ημερομηνία αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή πρέπει να καθορίζεται υπό την έννοια ότι τεκμαίρεται ότι προηγούνται της προσλήψεως [...] οι συνυπολογιστέες περιόδοι υπηρεσίας (*Z* 2) που πραγματοποιήθηκαν μετά την 30ή Ιουνίου του έτους κατά το οποίο είχαν συμπληρωθεί ή επρόκειτο να συμπληρωθούν εννέα έτη σχολικής φοιτήσεως από την ένταξη στην πρώτη βαθμίδα σχολικής εκπαίδευσης.
2. Οι συνυπολογιστέες περιόδοι υπηρεσίας προκύπτουν από τους ισχύοντες κανόνες συνυπολογισμού και ορίζονται από τις εφαρμοστέες διατάξεις της *BO* του 1963 [...]

(2) Σε περίπτωση εκ νέου καθορισμού της ημερομηνίας αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή σύμφωνα με την παράγραφο (1) τυγχάνουν εφαρμογής οι ακόλουθες διατάξεις:

1. Το χρονικό διάστημα που απαιτείται για τη μισθολογική προαγωγή σε καθένα από τα τρία πρώτα κλιμάκια παρατείνεται κατά ένα έτος.
2. Η μισθολογική προαγωγή λαμβάνει χώρα την 1η Ιανουαρίου μετά την παρέλευση του χρονικού διαστήματος που απαιτείται για τη μισθολογική προαγωγή (ημερομηνία μισθολογικής προαγωγής).
3. Ο εκ νέου καθορισμός της ατομικής ημερομηνίας αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή δεν παράγει αποτελέσματα αν συνεπάγεται μισθολογική υποβάθμιση σε σχέση με τον προηγούμενο καθορισμό της ημερομηνίας αυτής [].

[...]

(4) Οι συνυπολογιστέες συμφώνως προς την παράγραφο (1) περίοδοι υπηρεσίας πρέπει να αποδεικνύονται προσηκόντως, για τον εκ νέου καθορισμό της ημερομηνίας αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή, από τους ενδιαφερόμενους υπαλλήλους και συνταξιούχους μέσω έντυπης αιτήσεως που χορηγεί ο εργοδότης. Για τα πρόσωπα που δεν προσκομίζουν την απόδειξη αυτή ή σε περίπτωση που η απόδειξη είναι εσφαλμένη ή ελλιπής, παραμένει αμετάβλητη η ημερομηνία αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή που ίσχυε προηγουμένως [...].

(5) Για τις μισθολογικές απαιτήσεις που απορρέουν από τον εκ νέου καθορισμό της ημερομηνίας αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή, το διάστημα από τις 18 Ιουνίου 2009 μέχρι την ημέρα της δημοσίευσής [του νόμου του 2011] δεν λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της τριετούς προθεσμίας παραγράφου.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 17 Ο G. Starjakob, γεννηθείς στις 11 Μαΐου 1965, άρχισε να εργάζεται από την 1η Φεβρουαρίου 1990 στην εταιρία της οποίας διάδοχος κατά νόμο είναι η ÖBB. Η ημερομηνία αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή του καθορίστηκε συνυπολογιζομένης, κατά το ήμισυ, της περιόδου μαθητείας που πραγματοποίησε ο G. Starjakob μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας του, ενώ το προγενέστερο του 18ου έτους της ηλικίας του διάστημα δεν ελήφθη υπόψη, συμφώνως προς το άρθρο 3 της ΒΟ του 1963.
- 18 Το 2012, επικαλούμενος την απόφαση Hütter (C-88/08, EU:C:2009:381), ο G. Starjakob άσκησε κατά της ÖBB αγωγή με αίτημα την καταβολή της μισθολογικής διαφοράς που θα του είχε καταβληθεί για το διάστημα 2007 έως 2012 αν η ημερομηνία αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή του είχε καθορισθεί συνυπολογιζομένης της περιόδου μαθητείας που πραγματοποίησε πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας του.
- 19 Το Landesgericht Innsbruck (περιφερειακό δικαστήριο του Innsbruck) απέρριψε την αγωγή, κρίνοντας ότι το άρθρο 53a του ÖBB-G κατήργησε τη διάκριση λόγω ηλικίας. Το Landesgericht Innsbruck έκρινε ότι ο G. Starjakob μπορούσε να ζητήσει τον καθορισμό της ημερομηνίας αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή του συμφώνως προς την παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου μόνον αν, αφενός, δεχόταν τις απορρέουσες από τη νέα ημερομηνία αναφοράς συνέπειες που προβλέπει η παράγραφος 2 του εν λόγω άρθρου σχετικά με την επιμήκυνση των χρονικών διαστημάτων που απαιτούνταν για τη μισθολογική προαγωγή του και, αφετέρου, προσκόμιζε την πλήρη απόδειξη των περιόδων υπηρεσίας που είχε πραγματοποιήσει κατ' εφαρμογήν της παραγράφου 4 του ίδιου άρθρου (υποχρέωση

συνεργασίας). Δεδομένου ότι ο G. Starjakob δεν προσκόμισε την ως άνω απόδειξη, η ημερομηνία αναφοράς που είχε καθορισθεί για τη μισθολογική προαγωγή του δυνάμει του άρθρου 3 της ΒΟ 1963 παρέμεινε αμετάβλητη.

- 20 Κατ' έφεση, το Oberlandesgericht Innsbruck (ανώτατο περιφερειακό δικαστήριο του Innsbruck) δέχθηκε το αίτημα του G. Starjakob. Έκρινε ότι, ελλείψει των προαναφερθεισών αποδείξεων, στην περίπτωση του G. Starjakob τύγχανε εφαρμογής η ΒΟ του 1963, η οποία όμως εισήγαγε διάκριση. Κατά συνέπεια, το Oberlandesgericht Innsbruck έκρινε ότι έπρεπε να καθορισθεί νέα ημερομηνία αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή του G. Starjakob συνυπολογιζομένης της περιόδου μαθητείας που αυτός πραγματοποίησε πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας του, ενώ δεν έπρεπε να εφαρμοστεί η επιμήκυνση του χρονικού διαστήματος που απαιτείται για τη μισθολογική προαγωγή.
- 21 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Oberster Gerichtshof (ανώτατο δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 21 του [Χάρτη], σε συνδυασμό με τα άρθρα 7, παράγραφος 1, 16 και 17 της οδηγίας 2000/78, την έννοια ότι:

- α) εργαζόμενος στην περίπτωση του οποίου ο εργοδότης καθόρισε αρχικώς εσφαλμένη ημερομηνία αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή του βάσει εκ του νόμου προβλεπόμενου και εισάγοντος διάκριση λόγω ηλικίας συνυπολογισμού των περιόδων υπηρεσίας, δικαιούται σε κάθε περίπτωση να του καταβληθεί η μισθολογική διαφορά που θα απέρρευε από τον καθορισμό της μη εισάγουσας διακρίσεις ημερομηνίας αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή,
- β) ή ότι το οικείο κράτος μέλος έχει τη δυνατότητα, μέσω του συνυπολογισμού των περιόδων υπηρεσίας χωρίς διακρίσεις, να εξαλείψει τις διακρίσεις λόγω ηλικίας και χωρίς χρηματική αντιστάθμιση (καθορίζοντας νέα ημερομηνία αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή και επιμηκύνοντας συγχρόνως τον χρόνο που απαιτείται για τη μισθολογική προαγωγή), ιδίως όταν η οικονομικά ουδέτερη αυτή λύση σκοπεί στη διατήρηση της ρευστότητας του εργοδότη, καθώς και στην αποφυγή ενός υπερβολικού κόστους για τον νέο υπολογισμό;

- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα 1, υπό β):

Μπορεί ο νομοθέτης να εισάγει έναν τέτοιο μη εισάγοντα διακρίσεις συνυπολογισμό των περιόδων υπηρεσίας,

- α) και αναδρομικά [εν προκειμένω με τον νόμο του 2011], ή
- β) ο συνυπολογισμός είναι δυνατός από την ημερομηνία εκδόσεως ή δημοσιεύσεως των νέων διατάξεων περί συνυπολογισμού και μισθολογικής προαγωγής;

- 3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα 1, υπό β):

Έχει το άρθρο 21 του [Χάρτη], σε συνδυασμό με το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, καθώς και με το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78, την έννοια ότι

- α) νομοθετικό καθεστώς, το οποίο προβλέπει, όσον αφορά την απασχόληση στην αρχή της σταδιοδρομίας, μακρύτερο χρονικό διάστημα για τη μισθολογική προαγωγή και δυσχεραίνει, επομένως, την άνοδο στο ανώτερο κλιμάκιο, συνιστά έμμεση διακριτική μεταχείριση λόγω ηλικίας,

β) και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, τέτοιου είδους ρύθμιση είναι προσηκούμενη και αναγκαία λαμβανομένης υπόψη της μικρής επαγγελματικής επαγγελματική επαγγελματικής πείρας κατά την αρχή της σταδιοδρομίας;

4) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα 1, υπό β):

Έχουν τα άρθρα 7, παράγραφος 1, και 8, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78, την έννοια ότι η διατήρηση σε ισχύ μιας παλαιάς και εισάγουσας διάκριση λόγω ηλικίας ρυθμίσεως, με μοναδικό σκοπό να προστατευθεί ο εργαζόμενος από τυχόν μείωση των αποδοχών του συνεπεία μιας νέας και μη εισάγουσας διακρίσεις ρυθμίσεως (ρήτρα περί διασφαλίσεως του μισθού), είναι θεμιτή ή δικαιολογημένη για τη διατήρηση των κεκτημένων και την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης;

5) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα 1, υπό β, και στο ερώτημα 3, υπό β):

α) Μπορεί να προβλέψει ο νομοθέτης καθήκον (ή υποχρέωση) συνεργασίας του εργαζόμενου για τον καθορισμό του συνυπολογιστέων περιόδων υπηρεσίας και να εξαρτήσει την υπαγωγή στο νέο σύστημα συνυπολογισμού και μισθολογικής προαγωγής από την εκπλήρωση της εν λόγω υποχρέωσης;

β) Αποτελεί κατάχρηση δικαιώματος το γεγονός ότι εργαζόμενος, ο οποίος δεν συνεργάζεται, όπως ευλόγως θα αναμενόταν εκ μέρους του, για τον καθορισμό της νέας ημερομηνίας αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή του συμφώνως προς το νέο, μη εισάγον διακρίσεις, σύστημα συνυπολογισμού και μισθολογικής προαγωγής και, επομένως, συνειδητώς δεν επικαλείται το νέο, μη εισάγον διακρίσεις, καθεστώς και εξακολουθεί, οικειοθελώς, να υπάγεται στο παλαιό, εισάγον διακρίσεις λόγω ηλικίας, σύστημα συνυπολογισμού και μισθολογικής προαγωγής, μπορεί να προβάλλει διάκριση λόγω ηλικίας στο πλαίσιο του παλαιού συστήματος, ή η παραμονή του στο παλαιό και εισάγον διακρίσεις σύστημα, μοναδικός λόγος της οποίας είναι η δυνατότητα προβολής οικονομικών αξιώσεων;

6) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα 1, υπό β, ή καταφατικής απαντήσεως στα ερωτήματα 1, υπό β, και 2, υπό β):

Επιτάσσει η ισχύουσα στο δίκαιο της Ένωσης αρχή της αποτελεσματικότητας, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 47, παράγραφος 1, του [Χάρτη] και στο άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, να μην αρχίζει να τρέχει η προθεσμία παραγραφής για αξιώσεις που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης πριν από τη σαφή διευκρίνιση της νομικής καταστάσεως μέσω δημοσιεύσεως σχετικής αποφάσεως του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

7) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα 1, υπό α, ή καταφατικής απαντήσεως στα ερωτήματα 1, υπό β, και 2, υπό β):

Επιτάσσει η ισχύουσα στο δίκαιο της Ένωσης αρχή της ισοδυναμίας να επεκτείνεται η προβλεπόμενη στο εθνικό δίκαιο αναστολή της παραγραφής αξιώσεων που βασίζονται σε νέο σύστημα συνυπολογισμού και μισθολογικής προαγωγής (άρθρο 53a, παράγραφος 5, [του ÖBB-G]) και στις αξιώσεις που αφορούν μισθολογικές διαφορές οι οποίες προκύπτουν από ένα παλαιό σύστημα το οποίο εισάγει διακρίσεις λόγω ηλικίας;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος, υπό β, και του τέταρτου ερωτήματος

- 22 Με το πρώτο ερώτημα, υπό β, και το τέταρτο ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού και πρώτα κατά σειρά, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί, κατ' ουσίαν, αν το δίκαιο της Ένωσης, και συγκεκριμένα τα άρθρα 2 και 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη, η οποία, προκειμένου να εξαλείψει διάκριση λόγω ηλικίας, προβλέπει τον συνυπολογισμό των προγενέστερων του 18ου έτους της ηλικίας περιόδων υπηρεσίας και, ταυτοχρόνως, παρατείνει κατά ένα έτος το χρονικό διάστημα που απαιτείται για τη μισθολογική προαγωγή σε καθένα από τα τρία πρώτα μισθολογικά κλιμάκια.
- 23 Πρώτον, είναι σκόπιμο να εξετασθεί αν το άρθρο 53a του ÖBB-G τυγχάνει εφαρμογής επί διαφορετικής μεταχειρίσεως, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά το εν λόγω άρθρο, «η αρχή της ίσης μεταχείρισης σημαίνει την απουσία άμεσης ή έμμεσης διάκρισης για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1» της οδηγίας αυτής. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας διευκρινίζει ότι, για την εφαρμογή της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου, άμεση διάκριση συντρέχει όταν, για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1 της ίδιας οδηγίας, ένα πρόσωπο υφίσταται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται σε ανάλογη κατάσταση ένα άλλο πρόσωπο.
- 24 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, οι προς σύγκριση κατηγορίες προσώπων είναι, αφενός, οι υπάλληλοι που απέκτησαν επαγγελματική πείρα, έστω και εν μέρει, πριν από το 18ο έτος της ηλικίας τους (στο εξής: υπάλληλοι μη ευνοούμενοι από το προηγούμενο καθεστώς) και, αφετέρου, οι υπάλληλοι που απέκτησαν επαγγελματική πείρα της ίδιας φύσεως και ανάλογης διάρκειας μετά τη συμπλήρωση της ηλικίας αυτής (στο εξής: υπάλληλοι ευνοούμενοι από το προηγούμενο καθεστώς).
- 25 Όσον αφορά την ύπαρξη διαφορετικής μεταχειρίσεως μεταξύ των δύο κατηγοριών υπαλλήλων, από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι, κατόπιν της αποφάσεως Hütter (EU:C:2009:381), ο Αυστριακός νομοθέτης έθεσε σε εφαρμογή, με το άρθρο 53a του ÖBB-G, ένα καθεστώς αμοιβής και μισθολογικών προαγωγών το οποίο επιτρέπει τον συνυπολογισμό, για τον καθορισμό της ημερομηνίας αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή, των μεταγενέστερων της 30ής Ιουνίου του έτους κατά το οποίο ολοκληρώνεται η υποχρεωτική εννεαετής σχολική φοίτηση περιόδων υπηρεσίας, είτε αυτές είναι προγενέστερες είτε είναι μεταγενέστερες του 18ου έτους ηλικίας. Όπως επισήμανε το αιτούν δικαστήριο, η εν λόγω ημερομηνία αναφοράς καθορίζεται πλέον χωρίς να γίνεται διάκριση λόγω ηλικίας.
- 26 Εντούτοις, πρέπει να εξετασθεί αν το άρθρο 53a του ÖBB-G εξακολουθεί να επιφυλάσσει διαφορετική μεταχείριση στις δύο κατηγορίες υπαλλήλων.
- 27 Συναφώς, επισημαίνεται ότι στους μη ευνοούμενους από το προηγούμενο καθεστώς υπαλλήλους, στην περίπτωση των οποίων, βάσει του άρθρου 53a, παράγραφος 4, του ÖBB-G, συνυπολογίζονται οι περίοδοι υπηρεσίας που πραγματοποιήθηκαν πριν το 18ο έτος ηλικίας, τυγχάνει εφαρμογής η παράγραφος 2 του εν λόγω άρθρου, η οποία ορίζει ότι τα χρονικά διαστήματα που απαιτούνται για τη μισθολογική προαγωγή σε καθένα από τα τρία πρώτα κλιμάκια παρατείνεται κατά ένα έτος, γεγονός που επιμηκύνει κατά τρία έτη το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την επόμενη μισθολογική προαγωγή.
- 28 Αντιθέτως, όσον αφορά τους μη ευνοούμενους από το προηγούμενο καθεστώς υπαλλήλους, διαπιστώνεται ότι δεν υπάρχει λόγος να ζητήσουν τον επανυπολογισμό της ημερομηνίας αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή τους, στον βαθμό που δεν συμπλήρωσαν περιόδους υπηρεσίας πριν το 18ο έτος ηλικίας. Εν πάση περιπτώσει, το άρθρο 53a, παράγραφος 2, σημείο 3, του ÖBB-G προβλέπει ότι ο νέος καθορισμός της ατομικής ημερομηνίας αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή δεν τίθεται

σε ισχύ αν συνεπάγεται μισθολογική υποβάθμιση σε σχέση με την προγενέστερη της ημερομηνίας αυτής μέθοδο υπολογισμού. Πάντως, στον βαθμό που, κατ' εφαρμογήν της εν λόγω διατάξεως, το χρονικό διάστημα που απαιτείται για τη μισθολογική προαγωγή σε καθένα από τα τρία πρώτα κλιμάκια παρατείνεται κατά ένα έτος, γεγονός που συνεπάγεται μισθολογική υποβάθμιση, στους εν λόγω ευνοούμενους υπαλλήλους δεν τυγχάνει εφαρμογής η εν λόγω διάταξη, αντιθέτως προς τους μη ευνοούμενους από το προγενέστερο καθεστώς υπαλλήλους που έχουν συνεργασθεί για τον νέο υπολογισμό της ημερομηνίας αναφοράς.

- 29 Επομένως, ο Αυστριακός νομοθέτης, θεσπίζοντας το άρθρο 53a, παράγραφος 2, σημείο 1, του ÖBB-G, εισήγαγε διάταξη η οποία εξακολουθεί να επιφυλάσσει διαφορετική μεταχείριση στους μη ευνοούμενους από το προηγούμενο καθεστώς υπαλλήλους και τους ευνοούμενους από το εν λόγω καθεστώς, όσον αφορά τη μισθολογική θέση τους και την αντίστοιχη αμοιβή.
- 30 Κατ' αυτό τον τρόπο, η επίμαχη εθνική ρύθμιση όχι μόνον εκμηδενίζει το πλεονέκτημα από τον συνυπολογισμό των προγενέστερων του 18ου έτους της ηλικίας περιόδων υπηρεσίας, αλλά επίσης περιάγει σε δυσμενέστερη θέση μόνον τους μη ευνοούμενους από το προηγούμενο καθεστώς υπαλλήλους, καθόσον η επιμήκυνση του απαιτούμενου για τη μισθολογική προαγωγή χρόνου προϋπηρεσίας εφαρμόζεται μόνο σ' αυτούς. Επομένως, οι δυσμενείς συνέπειες του εν λόγω καθεστώτος δεν έπαυσαν να υφίστανται στο σύνολό τους έναντι των υπαλλήλων αυτών (απόφαση Schmitzer, C-530/13, EU:C:2014:2359, σκέψη 34).
- 31 Στο μέτρο που η επιμήκυνση κατά ένα έτος του απαιτούμενου για τη μισθολογική προαγωγή στα τρία πρώτα κλιμάκια χρονικού διαστήματος εφαρμόζεται μόνο στους υπαλλήλους που έχουν συμπληρώσει περιόδους υπηρεσίας πριν τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση συνεπάγεται διαφορετική μεταχείριση στηριζόμενη άμεσα στο κριτήριο της ηλικίας κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2000/78 (βλ., επ' αυτού, απόφαση Schmitzer, EU:C:2014:2359, σκέψη 35).
- 32 Εν συνεχεία, πρέπει να εξετασθεί αν η διαφορετική αυτή μεταχείριση δικαιολογείται αντικειμενικώς.
- 33 Πράγματι, το άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2000/78 διευκρινίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ότι η λόγω ηλικίας διαφορετική μεταχείριση δεν συνιστά διάκριση εφόσον δικαιολογείται στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου αντικειμενικώς και ευλόγως από την επιδίωξη θεμιτού σκοπού, ιδίως δε από θεμιτούς σκοπούς της πολιτικής στον τομέα της απασχόλησης, της αγοράς εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης, και εφόσον τα μέσα επιτεύξεως του σκοπού αυτού είναι πρόσφορα και αναγκαία (απόφαση Schmitzer, EU:C:2014:2359, σκέψη 37).
- 34 Το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει ότι τα κράτη μέλη έχουν ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως για την επιλογή όχι μόνον του συγκεκριμένου σκοπού που προτίθενται να επιδιώξουν, μεταξύ άλλων, στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής απασχολήσεως, αλλά και για τον καθορισμό των μέτρων επιτεύξεως του σκοπού αυτού (απόφαση Schmitzer, EU:C:2014:2359, σκέψη 38 και παρατιθέμενη νομολογία).
- 35 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η επίμαχη ρύθμιση αποσκοπεί, πρωτίστως, στη θέσπιση καθεστώτος αποδοχών και μισθολογικής προαγωγής μη συνεπαγόμενου διακρίσεις. Στο πλαίσιο αυτής της τροποποίησης του νομοθετικού καθεστώτος, οι διατάξεις που εξαρτούν τον εκ νέου καθορισμό των ημερομηνιών αναφοράς από την υποβολή αιτήσεως εκ μέρους του ενδιαφερομένου, καθώς και οι διατάξεις σχετικά με την επιμήκυνση του απαιτούμενου για τη μισθολογική προαγωγή χρονικού διαστήματος αποσκοπούν στον περιορισμό του διοικητικού φόρτου, τη διατήρηση των κεκτημένων και την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.
- 36 Όσον αφορά, αφενός, τον σκοπό της φορολογικής ουδετερότητας τον οποίο επιδιώκει η επίμαχη εθνική ρύθμιση, υπενθυμίζεται ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη όχι μόνο λόγους πολιτικού, κοινωνικού ή δημογραφικού χαρακτήρα, αλλά και δημοσιονομικούς

λόγους, εφόσον τηρούν συναφώς τη γενική αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ηλικίας. Συναφώς, μολοντί οι δημοσιονομικοί λόγοι μπορούν να αποτελούν τη βάση των επιλογών του κράτους μέλους στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής και να επηρεάζουν τη φύση ή την έκταση των μέτρων που προτίθεται να θεσπίσει το κράτος αυτό, οι λόγοι αυτοί δεν μπορούν, καθαυτοί, να αποτελούν θεμιτό σκοπό, κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78 (απόφαση Fuchs και Köhler, C-159/10 και C-160/10, EU:C:2011:508, σκέψεις 73 και 74). Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τους λόγους διοικητικής φύσεως που αναφέρει το αιτούν δικαστήριο και η Αυστριακή Κυβέρνηση (βλ., επ' αυτού, απόφαση Schmitzer, EU:C:2014:2359, σκέψη 41 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 37 Αφετέρου, όσον αφορά τη διατήρηση των κεκτημένων και την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των υπαλλήλων που ευνοούνται από το προηγούμενο καθεστώς ως προς την αμοιβή τους, πρέπει να επισημανθεί ότι αποτελούν θεμιτούς σκοπούς της πολιτικής στους τομείς απασχόλησης και αγοράς εργασίας δυνάμενους να δικαιολογήσουν, κατά τη διάρκεια μιας μεταβατικής περιόδου, τη διατήρηση των προηγούμενων μισθών και, επομένως, τη διατήρηση ενός καθεστώτος συνεπαγόμενου διακρίσεις λόγω ηλικίας (απόφαση Schmitzer, EU:C:2014:2359, σκέψη 42 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 38 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, καθόσον το άρθρο 53a, παράγραφος 2, σημείο 3, του ÖBB-G προβλέπει ότι ο νέος καθορισμός της ατομικής ημερομηνίας αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή δεν τίθεται σε ισχύ αν συνεπάγεται μισθολογική υποβάθμιση των οικείων υπαλλήλων, το νέο μισθολογικό σύστημα διατηρεί τα κεκτημένα δικαιώματά τους όσον αφορά την αμοιβή τους.
- 39 Εντούτοις, οι σκοποί αυτοί δεν μπορούν να δικαιολογήσουν μέτρο το οποίο διατηρεί οριστικά, έστω και για ορισμένα μόνο πρόσωπα, τη διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας, στην εξάλειψη της οποίας αποβλέπει η τροποποίηση καθεστώτος συνεπαγόμενου διακρίσεις, στο οποίο εντάσσεται το εν λόγω μέτρο. Τέτοιου είδους μέτρο, ακόμη και αν ενδέχεται να διασφαλίσει τη διατήρηση των κεκτημένων και τη διασφάλιση της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των υπαλλήλων που ευνοούνται από το προηγούμενο καθεστώς, δεν είναι κατάλληλο για τη θέσπιση καθεστώτος μη συνεπαγόμενου διακρίσεις για τους υπαλλήλους που δεν ευνοούνται από το εν λόγω προηγούμενο καθεστώς (απόφαση Schmitzer, EU:C:2014:2359, σκέψη 44).
- 40 Από όλες τις παραπάνω σκέψεις συνάγεται ότι στο πρώτο ερώτημα, υπό β, και στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το δίκαιο της Ένωσης, και συγκεκριμένα τα άρθρα 2 και 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη, η οποία, προκειμένου να εξαλείψει διάκριση λόγω ηλικίας, λαμβάνει υπόψη τις προγενέστερες του 18ου έτους ηλικίας περιόδους υπηρεσίας και, ταυτοχρόνως, περιλαμβάνει ρύθμιση που στην πραγματικότητα τυγχάνει εφαρμογής μόνο στους υπαλλήλους που υφίστανται την εν λόγω διάκριση και παρατείνει κατά ένα έτος το χρονικό διάστημα που απαιτείται για τη μισθολογική προαγωγή σε καθένα από τα τρία πρώτα μισθολογικά κλιμάκια και η οποία, κατά τον τρόπο αυτό, διατηρεί κατά τρόπο οριστικό τη διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας.

Επί του πρώτου ερωτήματος, υπό α

- 41 Με το πρώτο ερώτημα, υπό α, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν τα άρθρα 16 και 17 της οδηγίας 2000/78 έχουν την έννοια ότι εθνική ρύθμιση σκοπός της οποίας είναι η εξάλειψη διακρίσεως λόγω ηλικίας πρέπει κατ' ανάγκην να προβλέπει ότι υπάλληλος του οποίου οι προγενέστερες του 18ου έτους της ηλικίας του περιόδοι υπηρεσίας δεν συνυπολογίσθηκαν για τη μισθολογική προαγωγή του δικαιούται χρηματική αποζημίωση αντιστοιχούσα στην καταβολή της μισθολογικής διαφοράς μεταξύ της αμοιβής που θα είχε λάβει ελλείψει τέτοιου είδους διακρίσεις και της αμοιβής που πράγματι έλαβε.

- 42 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το άρθρο 17 της οδηγίας 2000/78 στερείται σημασίας όσον αφορά το συγκεκριμένο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο αφορά, όχι την παράβαση εθνικών διατάξεων οι οποίες εκδόθηκαν κατ' εφαρμογήν της εν λόγω οδηγίας, αλλά την εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως που, όπως προκύπτει από την απάντηση στο πρώτο ερώτημα, υπό β, και στο τέταρτο ερώτημα ενέχει αυτή καθεαυτή αντίθετη προς την εν λόγω οδηγία διάκριση λόγω ηλικίας.
- 43 Περαιτέρω, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 16 της οδηγίας 2000/78, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να καταργηθούν οι νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αντίθετες προς την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως.
- 44 Το εν λόγω άρθρο δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη ή σε ιδιώτη εργοδότη την υποχρέωση λήψεως συγκεκριμένου μέτρου σε περίπτωση παραβιάσεως της απαγορεύσεως των διακρίσεων, αλλά παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να επιλέξουν μεταξύ των διαφόρων λύσεων που προσφέρονται για την επίτευξη του σκοπού του, αναλόγως των διαφόρων καταστάσεων που ανακύπτουν.
- 45 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το εν λόγω άρθρο έχει την έννοια ότι δεν απαιτείται κατ' ανάγκην εθνική ρύθμιση σκοπός της οποίας είναι η εξάλειψη διακρίσεως λόγω ηλικίας να προβλέπει ότι υπάλληλος του οποίου οι προγενέστερες του 18ου έτους της ηλικίας του περίοδοι υπηρεσίας δεν συνυπολογίσθηκαν για τη μισθολογική προαγωγή του δικαιούται χρηματική αποζημίωση η οποία αντιστοιχεί στην καταβολή της μισθολογικής διαφοράς μεταξύ της αμοιβής που θα είχε λάβει ελλείψει τέτοιου είδους διακρίσεως και της αμοιβής που πράγματι έλαβε.
- 46 Αντιθέτως, κατά πάγια νομολογία, όταν συντρέχουν διακρίσεις αντίθετες προς το δίκαιο της Ένωσης, για όσο διάστημα δεν έχουν ληφθεί μέτρα για την αποκατάσταση της ίσης μεταχειρίσεως, η τήρηση της αρχής της ισότητας μπορεί να διασφαλιστεί μόνο με τη χορήγηση στα πρόσωπα που ανήκουν στην ευρισκόμενη σε δυσμενέστερη θέση κατηγορία των ιδίων πλεονεκτημάτων με εκείνα που χορηγούνται στα πρόσωπα της ευνοημένης κατηγορίας· το καθεστώς αυτό, ελλείψει ορθής εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, είναι το μόνο έγκυρο σύστημα αναφοράς (βλ. αποφάσεις *Jonkman* κ.λπ., C-231/06 έως C-233/06, EU:C:2007:373, σκέψη 39, καθώς και *Landtová*, C-399/09, EU:C:2011:415, σκέψη 51).
- 47 Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι η λύση αυτή εφαρμόζεται μόνο παρουσία ενός έγκυρου συστήματος αναφοράς (βλ. απόφαση *Sprecht* κ.λπ., C-501/12 έως C-506/12, EU:C:2014:2005, σκέψη 96). Τούτο, όμως, δεν συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 48 Όπως προκύπτει από την απάντηση στο πρώτο ερώτημα, υπό β, και το τέταρτο ερώτημα, ακόμη και μετά τη θέσπιση της επίμαχης εθνικής διατάξεως δεν εφαρμόζεται ορθώς το δίκαιο της Ένωσης, και ειδικότερα η οδηγία 2000/78. Επομένως, το καθεστώς το εφαρμοστέο στους ευνοούμενους από το προηγούμενο καθεστώς υπαλλήλους εξακολουθεί να είναι το μόνο έγκυρο σύστημα αναφοράς. Κατά συνέπεια, η αποκατάσταση της ίσης μεταχειρίσεως σε περίπτωση όπως αυτή της διαφοράς στην κύρια δίκη προϋποθέτει τη χορήγηση στους μη ευνοημένους υπαλλήλους από το προγενέστερο καθεστώς των ιδίων πλεονεκτημάτων με αυτά των οποίων μπόρεσαν να τύχουν οι ευνοούμενοι από το καθεστώς αυτό υπάλληλοι, όσον αφορά τόσο τον συνυπολογισμό των προγενέστερων του 18ου έτους ηλικίας περιόδων υπηρεσίας όσο και την προαγωγή στη μισθολογική κλίμακα.
- 49 Από τα προεκτεθέντα συνάγεται το συμπέρασμα ότι στο πρώτο ερώτημα, υπό α, πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το δίκαιο της Ένωσης, και συγκεκριμένα το άρθρο 16 της οδηγίας 2000/78, έχει την έννοια ότι δεν απαιτείται κατ' ανάγκην εθνική ρύθμιση σκοπός της οποίας είναι η εξάλειψη διακρίσεως λόγω ηλικίας να προβλέπει ότι υπάλληλος του οποίου οι προγενέστερες του 18ου έτους της ηλικίας του περίοδοι υπηρεσίας δεν συνυπολογίσθηκαν για τη μισθολογική προαγωγή του δικαιούται χρηματική αποζημίωση η οποία αντιστοιχεί στην καταβολή της μισθολογικής διαφοράς μεταξύ της αμοιβής που θα είχε λάβει ελλείψει τέτοιου είδους διακρίσεως και της αμοιβής που πράγματι έλαβε. Εντούτοις, σε περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης και επί όσο χρονικό διάστημα δεν έχει τεθεί σε ισχύ ένα σύστημα αποβλέπον στην κατάργηση της διακρίσεως λόγω ηλικίας κατά

τρόπο σύμφωνο προς τα οριζόμενα στην οδηγία 2000/78, η αποκατάσταση της ίσης μεταχειρίσεως προϋποθέτει τη χορήγηση στους μη ευνοημένους υπαλλήλους από το προγενέστερο καθεστώς των ίδιων πλεονεκτημάτων με αυτά των οποίων μπόρεσαν να τύχουν οι ευνοούμενοι από το καθεστώς αυτό υπάλληλοι, όσον αφορά τόσο τον συνυπολογισμό των προγενέστερων του 18ου έτους ηλικίας περιόδων υπηρεσίας όσο και την προαγωγή στη μισθολογική κλίμακα.

Επί του δεύτερου και του τρίτου ερωτήματος

- 50 Κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, υπό β, και στο τέταρτο ερώτημα παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο και στο τρίτο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου.

Επί του πέμπτου ερωτήματος

- 51 Με το πέμπτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το δίκαιο της Ένωσης, και συγκεκριμένα η οδηγία 2000/78, έχει την έννοια ότι ο εθνικός νομοθέτης δεν μπορεί να προβλέπει, για τον συνυπολογισμό προγενέστερων του 18ου έτους της ηλικίας περιόδων υπηρεσίας, υποχρέωση συνεργασίας δυνάμει της οποίας ο υπάλληλος πρέπει να προσκομίζει στον εργοδότη του τις σχετικές με τις προαναφερθείσες περιόδους αποδείξεις και ότι, ελλείψει τέτοιου είδους συνεργασίας, παραμένει αμετάβλητη η αρχικώς καθορισθείσα ημερομηνία αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί επίσης να διευκρινισθεί αν αποτελεί κατάχρηση δικαιώματος το γεγονός ότι υπάλληλος δεν συμμορφώνεται προς αυτή την υποχρέωση και, εξ αυτού του λόγου, εξακολουθεί να υπάγεται οικειοθελώς στο παλαιό σύστημα αποκλειστικώς και μόνο προκειμένου να μπορεί να προβάλλει οικονομικές αξιώσεις.
- 52 Συναφώς, από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι ο καθορισμός της νέας ατομικής ημερομηνίας αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή προϋποθέτει τη συνεργασία του οικείου υπαλλήλου και το ότι αυτός πρέπει, κατά το άρθρο 53a, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, του ÖBB-G, να γνωστοποιήσει στον εργοδότη του τις προγενέστερες του 18ου έτους ηλικίας του περιόδους υπηρεσίας. Δυνάμει του άρθρου 53a, παράγραφος 4, δεύτερη περίοδος, του ÖBB-G, αν ο υπάλληλος δεν παράσχει τις εν λόγω πληροφορίες, η ημερομηνία αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή του, η οποία καθορίζεται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3 της ΒΟ του 1963, παραμένει αμετάβλητη.
- 53 Η συνεργασία αυτή είναι απαραίτητη προκειμένου να υπολογισθεί κατά τρόπο απαλλαγμένο διακρίσεων η ημερομηνία αναφοράς για μισθολογική προαγωγή, καθόσον δεν μπορεί ευλόγως να απαιτείται από τον εργοδότη να καθορίσει ο ίδιος τις προγενέστερες περιόδους υπηρεσίας για καθέναν από τους υπαλλήλους του. Επιπλέον, επιβάλλεται η επισήμανση ότι εν προκειμένω διακυβεύονται τα προσωπικά συμφέροντα του υπαλλήλου και ότι η υποχρέωση συνεργασίας είναι προαπαιτούμενο προκειμένου ο εργοδότης να μπορέσει να συμμορφωθεί προς τις νομικές του υποχρεώσεις, και, ειδικότερα, τις απορρέουσες από το άρθρο 53a, παράγραφος 1, σημείο 1, του ÖBB-G, το οποίο θεσπίσθηκε για να ληφθούν υπόψη τα διδάγματα που απορρέουν από την απόφαση Hütter (EU:C:2009:381).
- 54 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ούτε το άρθρο 16 της οδηγίας 2000/78 ούτε κάποια άλλη διάταξη της εν λόγω οδηγίας αποκλείουν την πρόβλεψη από διάταξη όπως αυτή του άρθρου 53a, παράγραφος 4, του ÖBB-G υποχρέωσης συνεργασίας δυνάμει της οποίας ο υπάλληλος πρέπει να προσκομίσει στον εργοδότη του τις σχετικές με τις προγενέστερες του 18ου έτους ηλικίας του περιόδους υπηρεσίας.

- 55 Όσον αφορά την ενδεχόμενη ύπαρξη καταχρήσεως δικαιώματος, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι πολίτες δεν μπορούν να επικαλούνται τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δολίως ή καταχρηστικώς (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις Halifax κ.λπ., C-255/02, EU:C:2006:121, σκέψη 68, SICES κ.λπ., C-155/13, EU:C:2014:145, σκέψη 29, καθώς και Torresi, C-58/13 και C-59/13, EU:C:2014:2088, σκέψη 42).
- 56 Για να διαπιστωθεί ότι υφίσταται καταχρηστική πρακτική απαιτείται να πληρούται ένα αντικειμενικό και ένα υποκειμενικό στοιχείο. Όσον αφορά το αντικειμενικό στοιχείο, θα πρέπει να προκύπτει από σύνολο αντικειμενικών περιστάσεων ότι, παρά την τυπική τήρηση των προϋποθέσεων που προβλέπει η νομοθεσία της Ένωσης, δεν επιτεύχθηκε ο επιδιωκόμενος με τη νομοθεσία αυτή σκοπός. Ως προς το υποκειμενικό στοιχείο, πρέπει να διαφαίνεται η ύπαρξη βουλήσεως του ενδιαφερομένου να αποκομίσει αθέμιτο όφελος από τη νομοθεσία της Ένωσης δημιουργώντας τεχνηέντως τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την άντληση του οφέλους αυτού (βλ. απόφαση Torresi, EU:C:2014:2088, σκέψεις 44 έως 46 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 57 Στη υπόθεση της κύριας δίκης, από την απάντηση στο πρώτο και στο τέταρτο ερώτημα προκύπτει ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση εξακολουθεί να ενέχει διάκριση λόγω ηλικίας. Υπό αυτές τις συνθήκες, και λαμβανομένων υπόψη των εκτιμήσεων στις σκέψεις 46 έως 48 της παρούσας αποφάσεως, η άρνηση του G. Starjakob να συνεργασθεί για την εφαρμογή της εν λόγω διατάξεως και η αγωγή αποζημιώσεώς του με αίτημα τη μισθολογική διαφορά που θα του είχε καταβληθεί για το διάστημα 2007 έως 2012 αν η ημερομηνία αναφοράς για την υπηρεσιακή του εξέλιξη είχε υπολογισθεί συνυπολογιζομένης της προγενέστερης του 18ου έτους ηλικίας του περιόδου υπηρεσίας δεν μπορούν να θεωρηθούν κατάχρηση δικαιώματος σκοπούσα στον προσπορισμό αδικαιολόγητου πλεονεκτήματος από τη νομοθεσία της Ένωσης.
- 58 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο πέμπτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το δίκαιο της Ένωσης, και συγκεκριμένα το άρθρο 16 της οδηγίας 2000/78, έχει την έννοια ότι ο εθνικός νομοθέτης μπορεί να προβλέπει, για τον συνυπολογισμό προγενέστερων του 18ου έτους ηλικίας περιόδων υπηρεσίας, υποχρέωση συνεργασίας δυνάμει της οποίας ο υπάλληλος πρέπει να προσκομίζει στον εργοδότη του τις σχετικές με τις περιόδους αυτές αποδείξεις. Εντούτοις, δεν συνιστά κατάχρηση δικαιώματος η άρνηση του υπαλλήλου να συνεργαστεί προς τον σκοπό εφαρμογής εθνικής ρυθμίσεως όπως η επίμαχη, η οποία ενέχει αντίθετη στην οδηγία 2000/78 διάκριση λόγω ηλικίας, καθώς και η αγωγή του με αίτημα την καταβολή ποσού προς τον σκοπό αποκαταστάσεως της ίσης μεταχειρίσεως με τους ευνοημένους από το προγενέστερο καθεστώς υπαλλήλους.

Επί του έκτου ερωτήματος

- 59 Με το έκτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν η αρχή της αποτελεσματικότητας έχει την έννοια ότι προβλεπόμενη από το εθνικό δίκαιο προθεσμία παραγραφής αξιώσεων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης δεν μπορεί να αρχίσει να τρέχει πριν την έκδοση της αποφάσεως του Δικαστηρίου που αποσαφηνίζει συναφώς την κατάσταση από νομικής απόψεως.
- 60 Κατά το αιτούν δικαστήριο, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο εκτιμά ότι, έως την έκδοση της αποφάσεως Hütter (EU:C:2009:381), παρακωλύοταν νομικώς η άσκηση αγωγής με αίτημα τον εκ νέου καθορισμό της αμοιβής και, ως εκ τούτου, η προθεσμία παραγραφής δεν μπορούσε να αρχίσει να τρέχει πριν τη 18η Ιουνίου 2009, ημερομηνία εκδόσεως της προαναφερθείσας αποφάσεως.
- 61 Επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, κατά πάγια νομολογία, ελλείπει σχετικής ρυθμίσεως της Ένωσης, στην εσωτερική έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους απόκειται να ορίσει τα αρμόδια δικαστήρια και να θεσπίσει τους δικονομικούς κανόνες ασκήσεως των ενδίκων βοηθημάτων που αποβλέπουν στην πλήρη διαφύλαξη των δικαιωμάτων τα οποία οι ιδιώτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης, αρκεί οι κανόνες αυτοί να μην είναι λιγότερο ευνοϊκοί από εκείνους που διέπουν τα παρόμοια ένδικα

βοηθήματα που στηρίζονται στο εσωτερικό δίκαιο (αρχή της ισοδυναμίας) και να μη καθιστούν πρακτικά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχει η έννομη τάξη της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας) (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση Fiamingo κ.λπ., C-362/13, C-363/13 και C-407/13, EU:C:2014:2044, σκέψη 63 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 62 Όσον αφορά την αρχή της αποτελεσματικότητας, το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει ότι είναι συμβατός με το δίκαιο της Ένωσης ο καθορισμός ευλόγων προθεσμιών ασκήσεως προσφυγής επί ποινή απαραδέκτου προς το συμφέρον της ασφάλειας δικαίου, καθόσον οι προθεσμίες αυτές δεν πρέπει να καθιστούν ανέφικτη ή υπέρμετρα δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχει η έννομη τάξη της Ένωσης (απόφαση Pohl, C-429/12, EU:C:2014:12, σκέψη 29 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 63 Όσον αφορά το ζήτημα αν η ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως Hütter έχει σημασία για την έναρξη προθεσμίας παραγραφής καθοριζομένης από το εθνικό δίκαιο, πρέπει να υπομνησθεί ότι η εκ μέρους του Δικαστηρίου και κατά την άσκηση της αρμοδιότητας που του ανατίθεται βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ ερμηνεία κανόνα του δικαίου της Ένωσης διαφωτίζει και διευκρινίζει, εφόσον παρίσταται ανάγκη, το περιεχόμενο και τη σημασία του κανόνα αυτού, όπως αυτός πρέπει ή θα έπρεπε να νοείται και να εφαρμόζεται από τότε που τέθηκε σε ισχύ. Δηλαδή, μια προδικαστική απόφαση έχει αμιγώς αναγνωριστική και όχι διαπλαστική αξία, με συνέπεια τα αποτελέσματά της να ανάγονται, καταρχήν, στην ημερομηνία θέσεως σε ισχύ του ερμηνευομένου κανόνα (απόφαση Pohl, EU:C:2014:12, σκέψη 30 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 64 Όσον αφορά το χρονικό σημείο ενάρξεως της προθεσμίας παραγραφής, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι το ζήτημα αυτό εμπίπτει στο εθνικό δίκαιο και ότι η τυχόν διαπίστωση από το Δικαστήριο παραβιάσεως του δικαίου της Ένωσης καταρχήν δεν ασκεί επιρροή όσον αφορά το χρονικό σημείο ενάρξεως της προθεσμίας παραγραφής (απόφαση Pohl, EU:C:2014:12, σκέψη 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 65 Επομένως, επισημαίνεται ότι η ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως Hütter (EU:C:2009:381) δεν ασκεί επιρροή στον χρόνο ενάρξεως της παραγραφής στην υπόθεση της κύριας δίκης και ότι, ως εκ τούτου, στερείται σημασίας όσον αφορά το κατά πόσον τηρείται, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης υποθέσεως, η αρχή της αποτελεσματικότητας (βλ., επ' αυτού, απόφαση Pohl, EU:C:2014:12, σκέψη 32).
- 66 Όπως προκύπτει από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, κατά το άρθρο 1480 του ABGB, η αξίωση να καθορισθεί εκ νέου η αμοιβή και η τροποποίηση της κατατάξεώς του παραγράφεται λόγω μη ασκήσεως του δικαιώματος επί τριάντα έτη. Η εν λόγω προθεσμία παραγραφής αρχίζει να τρέχει, στην υπόθεση της κύριας δίκης, από την ημερομηνία της κατατάξεως του υπαλλήλου από τον εργοδότη, ήτοι από την ημερομηνία ενάρξεως της εργασιακής σχέσεως.
- 67 Δεν αμφισβητείται ότι πρόκειται για εύλογη αποσβεστική προθεσμία από απόψεως ασφάλειας δικαίου κατά την έννοια της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 62 της παρούσας αποφάσεως.
- 68 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν έχει παραγραφεί η αξίωση του G. Starjakob να ζητήσει τον εκ νέου καθορισμό της ημερομηνίας αναφοράς για τη μισθολογική προαγωγή.
- 69 Με βάση τα ανωτέρω, στο έκτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η αρχή της αποτελεσματικότητας έχει την έννοια ότι προβλεπόμενη από το εθνικό δίκαιο προθεσμία παραγραφής αξιώσεων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης μπορεί να αρχίσει να τρέχει πριν την έκδοση της αποφάσεως του Δικαστηρίου που αποσαφήνισε συναφώς την κατάσταση από νομικής απόψεως.

Επί του έβδομου ερωτήματος

- 70 Με το έβδομο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν η αρχή της ισοδυναμίας έχει την έννοια ότι η αναστολή της παραγραφής που προβλέπει η νέα εθνική νομοθεσία για τις αγωγές με αίτημα τον συνυπολογισμό των προγενέστερων του 18ου έτους ηλικίας περιόδων υπηρεσίας έχει την έννοια ότι οι αγωγές με αίτημα την καταβολή της μισθολογικής διαφοράς που θα είχε λάβει ελλείψει της διακρίσεως λόγω ηλικίας και της αμοιβής που έλαβε πράγματι βάσει παλαιότερης νομοθεσίας εισάγουσας τέτοιου είδους διάκριση.
- 71 Επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, πέραν της νομολογίας που παρατέθηκε στη σκέψη 61 της παρούσας αποφάσεως, η αρχή της ισοδυναμίας απαιτεί όλες οι διατάξεις που έχουν εφαρμογή επί προσφυγών να εφαρμόζονται αδιακρίτως επί των προσφυγών που στηρίζονται στην παραβίαση του δικαίου της Ένωσης και σε αυτές που στηρίζονται στην παραβίαση του εσωτερικού δικαίου (αποφάσεις *Transportes Urbanos και Servicios Generales*, C-118/08, EU:C:2010:39, σκέψη 33, καθώς και *Barth*, C-542/08, EU:C:2010:193, σκέψη 19).
- 72 Όπως προκύπτει από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία, αγωγή μισθολογικών αξιώσεων όπως η επίμαχη υπόκειται σε τριετή παραγραφή, όπως προκύπτει από το άρθρο 1486, παράγραφος 5, του ABGB σε συνδυασμό με το άρθρο 29, παράγραφος 1, του GIBG. Αντιθέτως, στην περίπτωση των υπαλλήλων που έχουν συνεργασθεί κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 53a, παράγραφος 4, του ÖBB-G τυγχάνει εφαρμογής η αναστολή της παραγραφής της παραγράφου 5 του εν λόγω άρθρου. Κατά το αιτούν δικαστήριο, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της ισοδυναμίας, η αναστολή της παραγραφής που προβλέπει η διάταξη αυτή έπρεπε επιπλέον να εφαρμόζεται στις αγωγές με αίτημα την προβολή μισθολογικών αξιώσεων που βασίζονται σε διάκριση λόγω ηλικίας απορρέουσα από το προγενέστερο καθεστώς.
- 73 Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι διάταξη όπως αυτή του άρθρου 53a, παράγραφος 5, του ÖBB-G είναι διάταξη δικονομικού χαρακτήρα η οποία αφορά τα ένδικα βοηθήματα που στηρίζονται σε παράβαση όχι του εθνικού δικαίου αλλά του δικαίου της Ένωσης, καθόσον θεσπίσθηκε για να ληφθούν υπόψη τα διδάγματα που απορρέουν από την απόφαση *Hütter* (EU:C:2009:381), ενώ η αναστολή καλύπτει το χρονικό διάστημα από την ημέρα εκδόσεως της εν λόγω αποφάσεως έως τη δημοσίευση του νόμου του 2011.
- 74 Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι η τήρηση της αρχής της ισοδυναμίας προϋποθέτει την πανομοιότυπη εφαρμογή εθνικού κανόνα σε καταστάσεις απορρέουσες αφενός, από την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης και, αφετέρου από το εσωτερικό δίκαιο, η αρχή αυτή δεν μπορεί να έχει εφαρμογή σε κατάσταση, όπως η υπό κρίση στην κύρια δίκη, η οποία αφορά δύο είδη ενδίκων βοηθημάτων τα οποία στηρίζονται αμφότερα σε παράβαση του δικαίου της Ένωσης.
- 75 Λαμβάνοντας υπόψη τις προεκτεθείσες εκτιμήσεις, η αρχή της ισοδυναμίας δεν ασκεί επιρροή σε περίπτωση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 76 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το δίκαιο της Ένωσης, και συγκεκριμένα τα άρθρα 2 και 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη, η οποία, προκειμένου να εξαλείψει διάκριση λόγω ηλικίας, λαμβάνει υπόψη τις προγενέστερες του 18ου έτους ηλικίας περιόδους υπηρεσίας και, ταυτοχρόνως, περιλαμβάνει ρύθμιση που στην πραγματικότητα τυγχάνει εφαρμογής μόνο στους υπαλλήλους που υφίστανται την εν λόγω διάκριση και παρατείνει κατά ένα έτος το χρονικό διάστημα που απαιτείται για τη μισθολογική προαγωγή σε καθένα από τα τρία πρώτα μισθολογικά κλιμάκια και η οποία, κατά τον τρόπο αυτό, διατηρεί κατά τρόπο οριστικό τη διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας.
- 2) Το δίκαιο της Ένωσης, και συγκεκριμένα το άρθρο 16 της οδηγίας 2000/78, έχει την έννοια ότι δεν απαιτείται κατ' ανάγκην εθνική νομοθεσία σκοπός της οποίας είναι η εξάλειψη διακρίσεως λόγω ηλικίας να προβλέπει ότι υπάλληλος του οποίου οι προγενέστερες του 18ου έτους της ηλικίας του περιόδοι υπηρεσίας δεν συνυπολογίσθηκαν για τη μισθολογική προαγωγή του δικαιούται χρηματική αποζημίωση αντίστοιχη της διαφοράς μεταξύ της αμοιβής που θα είχε λάβει ελλείψει τέτοιου είδους διακρίσεως και της αμοιβής που πράγματι έλαβε. Εντούτοις, σε περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης και επί όσο χρονικό διάστημα δεν έχει τεθεί σε ισχύ σύστημα αποβλέπον στην κατάργηση της διακρίσεως λόγω ηλικίας κατά τρόπο σύμφωνο προς τα οριζόμενα στην οδηγία 2000/78, η αποκατάσταση της ίσης μεταχειρίσεως προϋποθέτει τη χορήγηση στους υπαλλήλους που απέκτησαν επαγγελματική πείρα, έστω και εν μέρει, πριν το 18ο έτος της ηλικίας τους των ίδιων πλεονεκτημάτων με αυτά των οποίων μπόρεσαν να τύχουν οι υπάλληλοι που απέκτησαν επαγγελματική πείρα της ίδιας φύσεως και ανάλογης διάρκειας μετά τη συμπλήρωση της ηλικίας αυτής, όσον αφορά τόσο τον συνυπολογισμό των προγενέστερων του 18ου έτους ηλικίας περιόδων υπηρεσίας όσο και την προαγωγή στη μισθολογική κλίμακα.
- 3) Το δίκαιο της Ένωσης, και συγκεκριμένα το άρθρο 16 της οδηγίας 2000/78, έχει την έννοια ότι ο εθνικός νομοθέτης μπορεί να προβλέπει, για τον συνυπολογισμό προγενέστερων του 18ου έτους ηλικίας περιόδων υπηρεσίας, υποχρέωση συνεργασίας δυνάμει της οποίας ο υπάλληλος πρέπει να προσκομίζει στον εργοδότη του τις σχετικές με τις περιόδους αυτές αποδείξεις. Εντούτοις, δεν συνιστά κατάχρηση δικαιώματος ούτε η άρνηση υπαλλήλου να συνεργαστεί προς τον σκοπό εφαρμογής της εθνικής νομοθεσίας όπως η επίμαχη, η οποία ενέχει αντίθετη στην οδηγία 2000/78 διάκριση λόγω ηλικίας, ούτε η άσκηση αγωγής με αίτημα την καταβολή χρηματικού ποσού προς αποκατάσταση της ίσης μεταχειρίσεως με τους υπαλλήλους οι οποίοι απέκτησαν επαγγελματική πείρα της ίδιας φύσεως και ανάλογης διάρκειας μετά τη συμπλήρωση της ηλικίας αυτής.
- 4) Η αρχή της αποτελεσματικότητας έχει την έννοια ότι προβλεπόμενη από το εθνικό δίκαιο προθεσμία παραγραφής αξιώσεων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης μπορεί να αρχίσει να τρέχει πριν την έκδοση της αποφάσεως του Δικαστηρίου που αποσαφήνισε συναφώς την κατάσταση από νομικής απόψεως.

(υπογραφές)